

Saopštenje za javnost

Za hitno objavljivanje

Uoči godišnje skupštine kompanije Rio Tinto (RIO), novi izveštaj otkriva rastuću zabrinutost zbog planova za iskopavanje litijuma u Srbiji

3. april 2025. – Novi izveštaj koji su danas objavili Marš sa Drine i BankTrack ukazuje na sve veće protivljenje kontroverznom projektu iskopavanja litijuma kompanije Rio Tinto u Srbiji, neposredno pred godišnju skupštinu akcionara ove kompanije. Izveštaj ističe značajne rizike sa kojima se kompanija suočava dok pokušava da progura rudnik, postrojenje za preradu i deponiju u dolini Jadra, uprkos rastućem nezadovoljstvu javnosti, pravnim sporovima i ekološkim izazovima.

Ažurirana analiza pod nazivom „Kopanje nevolja: Poziv na buđenje za banke i investitore“ naglašava intenziviranje javnog otpora i društvenih tenzija koje su se dodatno pojačale nakon što je Ustavni sud Srbije u julu 2024. godine poništio odluku Vlade iz 2022. kojom su ukinute planerske dozvole za projekat. Ta odluka izazvala je nove napetosti, budući da je prethodno ukidanje projekta usledilo nakon bezpredanskog otpora javnosti – što mnogi vide kao politički, a ne pravni potez.

Izveštaj identifikuje ključne rizike po Rio Tinto, kao i šire finansijske posledice za investitore, sa fokusom na ekološke, društvene i upravljačke (ESG) faktore, ali i na političku nestabilnost u Srbiji. Ključni nalazi uključuju:

- Rastuće protivljenje i javni otpor, uz podatak da 60% građana Srbije ne podržava projekat
- Ekološke i društvene rizike, uključujući ugrožavanje izvora pijaće vode
- Gubitak kredibiliteta i sumnjive poslovne prakse, uključujući kritike Biološkog fakulteta u Beogradu na račun korišćenja njihove studije
- Rizike po reputaciju usled represije države i netransparentnosti, uključujući prijave o represiji prema ekološkim aktivistima, netransparentnosti i administrativnim nepravilnostima

Marš sa Drine preporučuje svim akterima da izvrše pritisak na kompaniju Rio Tinto da odustane od projekta, s obzirom na sve nestabilnije okruženje i nemogućnost kompanije da obezbedi legitimnu društvenu dozvolu za rad.

„Činjenica da je Rio Tinto dva puta podneo nepotpune zahteve za određivanje obima studije pokazuje da ništa nisu naučili iz svojih grešaka. Naši prijatelji se hapse bez razloga, naši naučnici se nipodaštavaju, a nas nazivaju ekoteroristima – samo zato što branimo najplodniju zemlju u Srbiji od industrijalizacije. Čutanje i posmatranje kriminalizacije zaštite zemljišta ne priliči nijednoj kompaniji koja tvrdi da podržava pravednu zelenu tranziciju. Ako Rio Tinto želi da sačuva integritet investicija svojih akcionara i ono malo što je ostalo od sopstvene reputacije, mora da odustane od ovog projekta,“ poručuje Jovana Amidžić iz Marša sa Drine.

Marš sa Drine je kolektiv građana, nezavisnih stručnjaka i aktivista iz Srbije i inostranstva, ujedinjenih u zaštiti doline Jadra i ostatka Srbije od razarajućih posledica rudarenja na plodnoj zemlji.

Za više informacija kontaktirajte:

Bojana Novaković - bojana@marssadrine.org

- https://www.banktrack.org/download/mining_for_trouble_a_wakeup_call_for_banks_and_investors/risk_assessment_2025_final.pdf

- <http://www.marssadrine.org>

- <https://www.banktrack.org>